

ZPRAVODAJ

FRYMBURSKÉ
OZVĚNY

52

Vydává KaSS v Novém Hrádku

4/91

S JAREM ...

S jarem spojujeme pocity svěžesti a čistoty. Abychom umocnili dojmy, které v nás vyvolává krása jarní přírody, naše krásné okolí, zbavme se pozůstatků po zimě a ostatních nečistot. Uklidme chodníky, ulice, náměstí, upravme parky a ostatní zelené plochy.

Proto se tímto obracíme k vám všem, milým občanům zde trvale bydlícím i k vám, kteří zde trávíte odpočinek ve svých rekreačních objektech a chalupách, k závodům a školám - upravte svoje budovy, jejich okolí, zahrádky a předzahrádky, veřejná prostranství, zeleň. Ozdobte okna a balkony květinami.

Až k nám budou pak přicházet návštěvníci a turisté, budou říkat: "T o t o j e č i s t é, p ě k n ě u p r a v e n é, p o d h o r s k é m ě s t e č k o" a my pak budeme mít z toho, že tomu tak skutečně je, radost!

Obecní zastupitelstvo v Novém Hrádku

... a jedna žena, která držela v náručí nemluvně, řekla:

Promluv nám

O DĚTECH.

A on pravil: Vaše děti nejsou vašimi dětmi. Jsou syny a dcerami Života, toužícího po sobě samém. Přicházejí skrze vás, ale ne od vás. A třebaže jsou s vámi, vám nepatří. Můžete jim dát svou lásku, ne však své myšlenky, neboť ony mají své vlastní myšlenky. Můžete dát domov jejich tělům, ne však jejich duším, neboť jejich duše přebývají v domě zítřka, který vy nemůžete navštívit dokonce ani ve svých snech. Můžete se snažit být jako ony, nepokoušejte se však učinit je podobné sobě. Neboť život nekráčí zpět a nezastavuje se u včerejška.

Jste luky, z nichž jsou vaše děti vystřelovány jako živé šípy. Lučištník vidí na stezce nekonečna terč a napíná vás svou silou, aby jeho šípy letěly rychle a daleko. Ať napínání rukou Lučištníka je pro vás radostí. Neboť jak miluje šíp, který letí, tak miluje také luk, který je pevný.

Z knihy Chalíla Džibrána-Prorok

Hospodaření s komunálním odpadem v obci Nový Hrádek /návrh zpracoval ing. Antonín Mach/

Úvodem

V oblasti komunálního odpadu je v obci stav, který lze s výhradami označit za nouzový. Vše je řešeno individuálně a většina odpadu končí na místě užívaném občany po léta jako obecní skládka.

Tato lokalita byla v minulosti trpěna jako malá skládka, každoročně zahrnovaná. V současnosti jsou dosavadní poměry neudržitelné, neboť jsou proti dalšímu provozu oprávněné výhrady. Vytvořit podmínky pro její další provoz je jedním z cílů předkládaného návrhu.

Dále předkládaný návrh představuje pracovní materiál, který po doplnění a schválení bude sloužit jako směrnice řešení celé oblasti hospodaření s komunálním odpadem v obci.

Cílový stav

Předkládaný návrh směřuje k dosažení stavu, kdy se odpad třídí, využitelné součásti se navracejí do zpracovatelského koloběhu, toxické látky se likvidují zvlášť, nezpracovatelný odpad je minimalizován a přehledně ukládán. Veřejnost je zevrubně informována a spolupracuje k dosažení navrhovaného stavu. Jsou vytvořeny podmínky pro minimalizaci nekázně.

Návrh cesty k cílovému stavu

V podmínkách obce navrhujeme celkové řešení rozdělit z hlediska realizace na tři etapy.

V první fázi - etapa I. - organizovat sběr odpadu s nezbytným tříděním v domácnostech.

Ve druhé fázi - etapa II. - zavést třídění odpadů dle možností jeho zpracování a navázání vztahů se zpracovateli.

Ve třetí fázi - etapa III. - se pak dále pokusit minimalizovat dosud nevyužitelný odpad pro některou formu zpracování přímo v místě.

Organizace sběru odpadu - etapa I.

Cílem této etapy je zavedení třídění odpadu v domácnostech, sběr jednotlivých druhů odpadů organizovaně a vyřešení jejich likvidace. Hlavním bodem je zavést účelné třídění. Navrhujeme oddělování následujících skupin odpadů.

Skupiny odpadů

- A: anorganický odpad - popel, střepy, suť apod.
- B: obaly - všechny druhy, kromě plechovek, barev, ředidel, jedů
- C: plechovky - od potravin apod.
- D: organický odpad - zbytky z domácností, listí atd.
- E: toxický odpad - barvy, ředidla a jejich obaly, jedy z domácností a jejich obaly, baterie
- F: prodejní odpad - papír z tiskovin, hadry, železo a kovy
- G: ropné produkty
- H: jiný odpad

Likvidace jednotlivých druhů odpadů

V etapě I. se ještě nepředpokládá využívání materiálů z obalů.

Anorganický odpad /A/

Jedná se o všechny zbytky spalování v topidlech a případné další odpady jako drobné střepy, suť a podobné nespalitelné materiály. Objemově tvoří v zimním období nejvýznamnější položku. Navrhuje se organizovat pravidelný svoz tohoto odpadu od občanů a jeho ukládání na uzavřené skládce.

Obaly /B/

Obaly nespalitelné t.j. plastové a skleněné v přijatelné čistotě budou občané skladovat doma v papírových nebo plastových pytlích. Pravidelně se budou svážet a dopravovat na některou veřejnou skládku. Tento způsob likvidace se uvažuje na přechodnou dobu.

Plechovky /C/

Veškeré plechovky od potravin občané skladují v přijatelné čistotě doma v papírových nebo plastových pytlích. Pravidelně se

budou svážet a likvidovat jako kovový odpad u firmy Velorex.

Organický odpad /D/

Jsou to odpady z domácností a zahrádek. Jeho likvidaci navrhuje individuální - buď spálením nebo kompostováním. Občanům bez těchto možností se doporučuje obrátit se na sousedy. Dřevo jakéhokoliv druhu se zpracovává jako palivo.

Toxický odpad /E/

Jsou to zbytky, barev, ředidel, jejich obaly a jedy užívané v domácnostech, jejich obaly a baterie. Tyto se budou skladovat v domácnostech a pravidelně svážet zabalené v papírových nebo plastových pytlích. Likvidace bude sjednávána s některou specializovanou spalovnou případně i v součinnosti s okolními obcemi.

Prodejní odpad /F/

Jedná se o stávající způsob sběru hader a papíru. Sběr železného šrotu bude v obci organizován pravidelně v jarním období.

Ropné produkty /G/

Budou nadále řešeny občany individuálně odvezením do sběrně.

Jiný odpad /H/

Jedná se o situace, kdy občanovi vznikne buď velké množství některého odpadu, nebo odpad, který není řešen v žádné skupině. V tomto je třeba navrhnout individuální řešení případu mezi občanem a obcí.

Obecní odpad vznikající na hřbitově a z odpadkových košů na veřejných prostranstvích se navrhuje shromažďovat na určitém místě a tento likvidovat spálením s odpadním dřevem z prořezu stromů.

PLANETA ZEMĚ

- Náš domov -

První opravdu celková fotografie Země byla pořízena v prosinci 1972 z paluby vesmírné lodi Apollo 17 při návratu z Měsíce. Země byla vyfotografována ze vzdálenosti 90 000 km. Astronauté, kteří měli tenkrát možnost Zemi spatřit, po letech přiznávají, že právě tento pohled v mnohém změnil jejich životní názory. Uviděli Zemi jako jedinečnou "modrou perlu ve vesmíru", a otevřeli tak cestu ekologickému hnutí, které pojímá Zemi jako živý systém - organismus. Vše na Zemi, včetně člověka, je částí vzájemně propojeného celku, a člověk nemá právo tento systém ničit.

John Lovelock, anglický vědec, pověřený v 70-tých letech americkou agenturou NASA výzkumem atmosféry Marsu, dospěl k převratnému poznání.

Že totiž atmosféra Země je daleko jiných neživých planet natolik odlišná, a podle pouhých fyzikálních zákonů natolik nepravděpodobná, že musí být součástí živého celku, který si své prostředí vytváří a udržuje. Ve své knize GAIA - nový pohled na život na Zemi /1979/ nazval tento systém jménem starořecké bohyně Země. V současnosti se většina vědců přiklání k přijetí této hypotézy.

- Krize -

Živá Země se vyvíjela svou tvořivou cestou několik miliard let. Stávala se stále rozměnitější a komplexnější. Život na Zemi si vytvářel a udržovat rovnováhu s vlastním prostředím. Teprve v posledních vteřinách planetárního věku se objevil na Zemi člověk, myslící tvor, který mohutným rozmachem během pouhých dvou století dokázal dlouho se tvořící rovnováhu zničit.

Nebývalé úspěchy vědeckých objevů, které akcelerovaly všeobecný růst v 19. a 20. století, přinášejí hlavně v posledních padesáti letech reálnou hrozbu sebezničení. Toto nebezpečí nutí současné myslitele přehodnocovat základní kameny moderní filosofie, která k němu původně dala předpoklady. Moderní filosofie osvícenství a materialismu upřela přírodě a mimolidskému životu sobě vlastní hodnotu, přinesla fragmentovaný,

nesouvislý pohled na svět, a mívá se mnohdy s pochopením opravdové reality. Lidé žijící v úzkém kontaktu s přírodou, si jasně uvědomovali svou neodlučitelnost od ní. Jako důkaz tohoto tvrzení vyznívá ~~xxxxx~~ odpověď indiánského náčelníka Seattle, který na nabídku amerického presidenta na odkoupení půdy odpověděl toto:

Možná, protože jsem divoch tomu nerozumím. Co znamená člověk bez divokých zvířat? Jestliže všechny zahynou, také člověk zahyne z velkého osamocení svého ducha. Protože cokoli se stane zvířatům, záhy se také stane člověku. Jak můžeš koupit nebo prodat nebe či teplo země? Taková myšlenka je pro nás cizí. Když nevlastníš čerstvý vzduch nebo čistou vodu, jak něco takového můžeš koupit? Víme, že nám bílý muž nerozumí. Jeden díl země je pro něho stejný jako jiný díl, protože je cizinec, který přichází v noci a bere si co se mu hodí. Jedná se svou matkou zemí a se svou sestrou oblohou, jako s věcmi, které je možné koupit, využít a prodat stejně jako ovci nebo barevné korálky. Jeho chtivost ztravuje zemi a zanechává za sebou poušť.

Uč své děti to, co učíme naše děti: že naše země je naše matka. Cokoliv se stane matce, stane se také synům země. Jestliže lidé opovrhují zemí, opovrhují sami sebou. To víme: zem nepatří člověku, ale člověk patří zemi.

Všechny věci jsou navzájem spojené, jako krev spojující jednu rodinu. Cokoliv dopadne na zemi, dopadne také na syny země. Člověk netkal pavučinu života, ale je pouze jedním jejím vláknem. Cokoliv činí této pavučině, činí současně sám sobě.

Tato země je pro člověka posvátná a uškodit jí znamená vrhnout opovržení na jejího stvořitele. Bílý muž také odejde, možná dříve než jiné národy. Znečistí si své lože a jednoho dne se zadusí ve vlastních odpadcích...

Náš osud je nám záhadou, protože my nemůžeme pochopit, že všechny bizoni jsou pobiti, všechny divoké koně jsou zkroce- ni, tajné kouty lesa jsou plné pachy mnoha mužů a pohled na vrcholy hor je přečmáraný mluvícími dráty.

-7-

Kde jsou houštiny? Odešly.

Kde je orel? Zmizel.

Konec žití a začátek přežívání.

Růst

Rosteme. Křivka lidské populace vzrůstá strašně rychle, ale mohutná postava lidstva vrhá stín na zemi, kterou obývá. Matematickým popisem růstu, který prožíváme je exponenciála $/2 \times 2 \times 2 \times 2 \dots /$ při níž se každým dalším krokem počet zdvojnásobuje. Takto se zvýšil počet lidí na Zemi z 1 mld. v r. 1830 na 2 mld. v r. 1930 a na 5 mld. v roce 1980.

Ruku v ruce s tímto růstem, však jde i vzrůstající spotřeba přírodních zdrojů, energie, která se z těchto zdrojů vyrábí a také vzrůstá závratně množství odpadů, které svým znečišťujícím účinkem ohrožují celou planetu.

Rosteme a námi roste náš stín - vlastní krize. Mluvíme o krizi energetické, krizi naftové, krizi potravinové nebo krizi politické a neuvědomujeme si si často, že na náš svět doléhá jediná, celková krize.

Energie

Každá naše činnost je založena na energii: když jíme, jedeme automobilem, svítíme ve svém bytě, spotřebováváme energii, která se musela vyrobit za cenu znečištění a ztráty přírodních zdrojů.

~~Vyskytují se v průmyslových zemích~~ Ve vyspělých průmyslových zemích včetně Československa se spotřebovává přibližně 80x více energie na obyvatele, než v subsaharské Africe, Kdyby i chudé země chtěly spotřebovávat stejně energie a přírodních zdrojů, jako země vyspělé, znamenalo by to jistou katastrofu. Potřebovali bychom totiž celosvětově vyrábět 55 TW /1Terawatt - 10 /oproti dnešním 10 TW, které je již na hranici

únosnosti globálního ekosystému Země. Jediným východiskem je stabilizace populace na hranici 8 mld do r. 2025, nevyrábět více než 14 TW el. ~~energie~~ energie, přičemž

musí vzrůstat využívání obnovitelných zdrojů /vodní, větrná, sluneční energie/. Nutná je také revoluce efektivity ve využívání energie.

Atmosfera

Celé miliony let se obsah jednotlivých složek atmosféry neměnil. Teprve lidská činnost posledních padesáti let dokázala tento ochranný a životodárný obal Země narušit. Od r. 1850 vzrostl obsah CO_2 v atmosféře o 30 %. Kysličník uhličitý vzniká při spalování fosilních paliv /uhlí, nafta, dřevo, plyn - a ukládá se ve vyšších vrstvách atmosféry, kde odráží zpět k zemskému povrchu dlouhovlnné tepelné záření a vytváří tak pozvolné oteplování zemského povrchu. /skleníkový efekt/. Kysličník uhličitý nelze z kouřových plynů nijak odbourat a představuje největší hrozbu životnímu prostředí na Zemi.

Předpokládá se, že do r. 2010 takto vzroste teplota o 3 C a u pólů dokonce o 7 C. Následky budou zřejmě katastrofální. Přesun klimatických zón, roztání arktických a antarktických ledovců, zvýšení hladiny oceánů a tazopení měst se stovkami milionů obyvatel.

Jiným případem porušování atmosféry je ničení ozonové vrstvy plyny freony z našich rozprašovacích sprejů.

Půda

Každým dnem vzrůstá potřeba půdy pro výživu lidstva. Ničení půdy však pokračuje ohromným tempem. V desetiletí 1980-1990 bylo zničeno erozí, přepásáním a zastavěním více půd než za předchozích dvacet let 1960-1980. Miliardy tun úrodné půdy, která se tvořila tisíce let, jsou každoročně smývány do moře, zasoleny nadměrným zavlažováním, nebo nenávratně utuženy těžkou mechanizací. V Asii se ztrácí 25 miliard tun ornice ročně erozí. V USA je nyní zničeno 1/3 nejúrodnějších půd /50 milionů ha/ špatným hospodařením, což představuje ztrátu výnosů mezi 50-70 miliony tun - polovina exportu zrnin

v r. 1980. To je zlá bilance, když uvážíme, že na tomto exportu jsou závislí miliony lidí na celém světě. Konvenční intenzivní zemědělství vešlo do ~~z~~ slepé uličky, stejně jako politika podporující velké zemědělské závody a potravinářské monopoly. Budoucnost a naděje je v malých ~~f~~ farmách hospodařících ekologicky.

Jen tak je možné také omezit rozšiřování pouště /desertifikaci/, kterou má ve velké míře na svědomí vyhánění drobných farmářů na nevhodné, marginální půdy.

Tropické pralesy

Každým rokem je vykáceno 12 milionů ha tropického pralesa - rozloha stejné velikosti, jako je Anglie. Tímto tempem by zmizely veškeré pralesy do r. 2050. Přitom tyto pralesy jsou jedním ze základních článků systému, udržující klimatickou rovnováhu. /pohlcují sluneční záření - a udržují tepelnou rovnováhu, pohlcují kysličník uhličitý atd./ Deštný prales, jako nejkompaktnější ekosystem ukrývá na 1 ha desítky dosud ~~neob-~~ jevených přírodních druhů, které tak nenávratně mizí z dějin naší planety. Jestliže na začátku století mizel 1 přírodní druh za rok, dnes je to více než 1 druh za den. To má nejen aspekt morální, ale mimo jiné i ekonomický. Z přírodních substancí se vyrábí milionové hodnoty v lékařství a tím se ochuzujeme o bohatství, které bychom mohli jednou potřebovat. V polovině příštího století může vymizet plná čtvrtina všech druhů, /2 miliony/ Do r. 2000 může vymizet plný milion přír. druhů.

Násilí

Náš svět se stává extrémě násilný. V současnosti existuje kolem 50 vojenských diktatur. Od roku 1945 ve válkách zahynulo plných 16 milionů lidí, převážně civilistů. V padesátých letech vypuklo ročně v průměru 9 válečných konfliktů, pak se dnes je to 14 válečných konfliktů za rok.

Tyto války, hlavně v rozvojevém světě jsou mnohdy přímo spojené s vyčerpáváním a nedostatkem přírodních zdrojů a přitom další zdroje významě zkracují. Náklady na zbrojení nás ochuzují o ~~na~~

zdroje, které by mohly vyřešit téměř všechny problémy zdraví a rozvoje světa. Ročně se ztrácí více než 750 miliard dolarů na zbrojení. Přitom pouhých 8 minut z ročních nákladů by vyřešilo problém malárie, kterým trpí dnes stovky milionů lidí, a na vyřešení jednoho z největších problémů zásobení pitnou vodou /na jejíž nedostatek umírá ročně miliony lidí/ by vystačilo pouhých 21 dní těchto nákladů.

- Společná naděje-setrvalý rozvoj -

Každá krize má svou negativní, ale i pozitivní stránku. Přináší hrozbu, ale je také příležitostí napravit nerovnováhu - nastolit jinou úroveň organizace. Takto musíme chápat nynější planetární krizi především jako výzvu.

Je to výzva politická i kulturní, výzva pro instituce stejně jako pro každého jednotlivce.

Světová komise OSN pro životní prostředí a rozvoj ustavená v r. 1984 ve své zprávě Our Common Future /Naše společná budoucnost 1987/ definuje pojem setrvalý rozvoj, jako východisko pro lidskou budoucnost.

Setrvalý rozvoj by měl uspokojovat potřeby současných generací aniž by omezoval uspokojení potřeb generací budoucích.

K tomu je třeba především:

- stabilizovat růst lidské populace
- refoluci v efektivním využívání přírodních zdrojů včetně energie
- nové cesty mezinárodní spolupráce
- změnu hodnotové orientace obyvatel a jejich účast na věcech veřejných

Naděje svítá na politické scéně. Množí se mezinárodní konference o životním prostředí na vládní úrovni. Vrcholem a přelomem v tomto politickém přelomu by měl být rok 1992, kdy se bude konat světová konference ECO 92 v Brazílii za účasti hlav většiny států.

Je však třeba poznamenat, že ani sebelepší mezinárodní politické dorozumění bude marné bez porozumění většiny z nás obyvatel Země. Musí to být porozumění hluboké, přehodnucující samé místo člověka na Zemi.

Co mohu udělat pro Zemi zdravější?

1. Informovat se o otázkách životního prostředí - využít informační zdroje
2. Neplýtvat energií, surovinami, vodou ani prací. Na to můžeme pamatovat při zbytečných jízdách automobilem, nepotřebném svícení v domácnosti. Při nákupu nových spotřebičů sledovat jejich efektivitu, šetrně jednat s užitkovými předměty a neodhazovat je jen kvůli nové módě.
3. Ctít a chránit hodnotu každého i mimolidského života. Jsme jen součástí pavučiny života, ne její vládcí.
4. Používat přírodní a ekologicky příznivé materiály a technologie. Obnovovat přímý vztah a úctu k takovým životadárným systémům jako je voda, ovzduší, nebo půda.
5. Respektovat možné dopady každé činnosti na životní prostředí /i ty dosud nepotvrzené/.

Ještě je čas zachránit Zemi. Je však třeba jednat ihned. Můžeme to udělat. Před každým mohu stojí však osobní rozhodnutí, kterým se vymaňujeme ze zaběhlých, i když často zákázoných principů.

V jádru setrvalé budoucnosti je naše svoboda. Svoboda být sám sebou, nenechat vlastní osobnost rozplynout v onom "ono se", ve slepém samopohybu zkázy.

Je toho mnoho na Zemi, co připadlo do naší péče. Buďme zralí!

Konkretní údaje převzaty z: Our Comon Future /Oxford University Press 1987/

Geia - Atlas of Planet Management /An Anchor Press Book 1984

Podle materiálu Ekony Náchod

- Zakládací listina Kruhu přátel hradu Frymburku -

Dlouholetý nezájem lidí, stále agresivnější vlivy povětrnosti a vytrvalé působení nejrůznějších rostlin společně způsobily současný kritický stav hradu Frymburku.

Je zcela zřejmé, že přes svou nepochybnou historickou hodnotu a důležitost hrad Frymburk nemůže ani v této době očekávat pomoc od žádných institucí či organizací. Má-li být hrad zachráněn i pro příští generace je nutné, aby snaha o jeho záchrenu vycházela především od místních lidí. A má-li tato snaha být úspěšná, je potřeba vytvořit určité společenství, v němž bychom co nejúčinněji spojili své síly, schopnosti, nápady a dovednosti.

Tak vzniká

KRUH PŘÁTEL HRADU FRYMBURKU /KPHF/

Bude sdružovat všechny, jimž není lhostejný další osud hradu, a kdož jsou ochotni se na jeho záchraně činorodě podílet. Ze členství v Kruhu nevyplývají žádná přesně určená práva ani povinnosti. Všechno, co jeden každý člen Kruhu ve prospěch hradu vykoná, udělá proto, že to pokládá za potřebné.

Odměnou mu bude jen dobrý pocit ze smysluplnosti vynaloženého úsilí. A v případě, že se hrad Frymburk podaří skutečně zachránit, také možnost kdykoli jej navštívit a tiše se radovat.

KPHF bude pořádat různé akce s cílem

- a/ přímo získat finanční prostředky potřebné pro zajištění konkrétních prací na hradě
- b/ seznamovat veřejnost se svými snahami a získat tak její podporu a sympetie.

Kruh přátel hradu Frymburku bude do doby, než získá alespoň minimální částku nutnou k založení použitelného účtu, součástí Kulturního a společenského střediska v Novém Hrádku. Až bude možné zřídit vlastní konto u České státní spořitelny v Náchodě, požádá Kruh o právní subjektivitu. Potom bude také samostatně uzavírat objednávky, smlouvy a dohody.

Zatím vytvoří základ svých příštích vztahů s Obecním zastupitelstvem a všemi místními zájmovými sdruženími. Zároveň naváže

kontakt s Okresním úřadem v Náchodě a Českým svazem ochránců památek, a bude maximálně využívat všech možností, které tímto krokem získá.

Vnitřní struktura Kruhu bude upřesněna postupně po dohodě členů Kruhu a v návaznosti na vývoj situace.

Jedinou podmínkou členství v Kruhu přátel hradu Frymburku je to, že člen Kruhu nebude mít ze své práce v něm žádný bezprostřední soukromý finanční zisk.

V Novém Hrádku 22. února 1991

Souhlasím a připojuji svůj podpis, čímž se stávám členem Kruhu přátel hradu Frymburku.

Ptáčková J.

Dragoun B.

Ptáček V.

Trávníčkovi M. a Z.

Suchánek P.

Venčura St.

Havrda J.

Drašnar J.

Svatoň J.

Friml Vl.

Bek M.

Šritbovi

Ježková L.

Marková A.

Světlíková M.

Sychrovská M.

Cimrová V.

Grulichová Kv.

Dr. Pružinová J.

Růžičková D.

Příbylová Bl.

Disman K.

Mimohrádovští

Karel Šafář Náchod

ing. arch. Josef Slavík Jaroměř

Milí čtenáři a spoluobčané,
právě jste dočetli listinu Kruhu přátel hradu Frymburku. Smysl existence Kruhu je v ní, doufám, jasně definován. Nyní ale dovoluji, abych vám přiblížila další dvě věci. Především jsou to práce na hradě a jejich pořadí.

Tak tedy - veškeré dění na Frymburku musí směřovat k tomu, aby se zabránilo další destrukci hradu. Zpevnění zdiva je nutné z hlediska statického zajištění hradu, i z hlediska bezpečnosti, protože je evidentně porušován zékez vstupu na hrad. Práce na hradě budou probíhat ve dvou fázích. Letos se uskuteční první fáze, v níž bude potřeba nejprve vyčistit hradní příkop, areál hradu a jeho bezprostřední okolí od různé vegetace a od nánosů sutí. Rovněž se počítá s vyčištěním studny a s jejím zabezpečením, nejlépe mříží. Rovněž letos je nutné podepřít nejvíce narušenou stěnu /směrem k Olešence/ provizorním cihlovým pilířem.

Druhá fáze počítá s omítnutím zdí, aby se zastavila eroze vlivem počasí. Potom budou horní části zdiva opatřeny korunkou, aby se zabránilo průniku rostlin a vody. Dále bude následovat překrytí obvodového zdiva dřevěnými stříškami. Završením této fáze bude vybudování opěrného systému z kamene a odstranění provizorního cihlového pilíře.

Pan Dragoun z Českého svazu ochránců památek přislíbil zajištění potřebných posudků a projektů. Též má licenci na stavebně-technický dozor. Rovněž paní ing. arch. Paterová a pan Zavřel z referátu kultury Okresního úřadu v Náchodě nám v mezích svých možností pomohou.

Za druhé vych vám ráda pověděla více o přípravě Frymburských slavností. Jak jistě víte, připravujeme je proto, abychom na náš hrad upozornili širší veřejnost, abychom přitáhli pozornost veřejných sdělovacích prostředků, a též proto, abychom vydělali peníze potřebné k zajištění pracovního léta na Frymburku.

Frymburské slavnosti budou 30. června, to jest o pouťové neděli, odpoledne. Ve 13.30 vyjde od hradu Frymburku

průvod-doprovod hradního pána- a vydá se směrem na sokolovnu. Na sokolovně se po čtrnácté hodině rozběhne pestré pásmo soutěží a her, které zahájí hrádovský ~~rychtář~~ rychtář uvítáním hradního pána a jeho doprovodu. Jak průvod, tak odpolední program by měly být co nejvíce inspirovány duchem 14.-16. století. Vynasnažíme se, abyste všichni věděli jak a z čeho zhotovit "dobové" oblečení.

Pokud jde o vzhled a složení průvodu, do něhož vás tímto zvu, je naše představa následující. /Nepovažujeme ji samozřejmě za definitivní, každý váš nápad může být tvůrčím způsobem zakomponován./ V čele průvodu by měli jít muzikanti-trubadúři, kteří mu budou udávat rytmus a tempo. Pak půjdou, budou-li chtít, lovci se psi a trofejemi, dále kejklíři, družičky s květinovými věnečky, zpěváčkové, pak zbrojnoši, kteří se povezou v kočáře pana Štěpána. Za kočárem půjde zbytek hradní posádky, pak horníci, kteří zde ve středověku těžili železnou rudu, dále dráb povede "robotný lid" a čeleď s polním nářadím, s nimi půjdou též ženy a babky s košíky, nůšemi, s roštím či se senem, chtěli bychom v průvodu mít zástupce řemesel, například kováře, řezníka, sládka se sudem. Nemůžeme pominout ani lapky a pašeráky s pašem, kteří později udělali z Frymburku "peleš lotrovskou". Velmi důležitou a z ekonomického hlediska přímo klíčovou roli sehraje žebravý mnich. Také babka kořenářka by na konto hradu mohla vydělat svými zázračnými bylinkami pěkných pár grošů. Kolorit průvodu jistě zdůrazní dobově oblečené děti, kterým bych nejraději dala do rukou různá rámusítka a zvonky.

Na sokolovně, po uvítání a zahájení druhé části slavnostního odpoledne, se začnou různé hry a soutěže pro děti i pro dospělé. Také ony jsou vybrány tak, aby odpovídaly zábavám středověkým. Myslím, že budete překvapeni, jak si lidé hráli za časů gotiky.

Pro unavené, hladové i žíznivé poutíčky i kláním znavené turnajíčky bude připraveno s dostatek krmí i trunčku, jakož i různých pochoutek a mlsků.

Současně bude v sokolovně otevřena výstava psaných i fotografických kronik městečka, též tam proběhne velká šachová simultánní bitva na více šachovnicích, a rovněž bude možné prohlédnout si trofeje, kterými se pochlubí místní myslivci. Zájemci o kresby a obrazy pana Karla Šafáře dostanou mimořádnou příležitost získat originál tohoto významného regionálního malíře - nabídl nám totiž zhruba 15 obrazů k prodeji právě u příležitosti Frymburských slavností.

Celý odpolední program bude bohatě prokládán a lemován zpěvem i muzikou.

Na závěr bych ale chtěla zdůraznit jednu důležitou skutečnost. Výtěžek Frymburských slavností bude věnován na opravu hradu. Proto apeluji na všechny hrádováky - přijměte otázku záchrany Frymburku jako věc své osobní i naší společné cti. Tento článek můžete považovat za oficiální výzvu ke spolupráci na přípravě i uskutečnění toho všeho, o čem jsem právě hovořila. Prosím vás.

Právě teď, mám ten dojem, přišel čas pro malý testík. Zkusme si, jak rozumíme česky. Pardon, staročesky.

- 1/ pisovid - je a/psí pohled, b/špehýrka, c/dějepis, historie
- 2/ obraznice - je a/mincovna, b/mlat, c/obraženina, modřina
- 3/ alafanc, příp. halafanc - je a/úplatek, b/plátěný kapsář, c/lék z pelyňku
- 4/ kořemasta, příp. kořemastna - a/lázeňská posluha, b/krčma, c/prodejna léků a líčidel
- 5/ krzno - je a/hrudní pancíř, b/oděv podšitý kožešinou, c/silný mráz
- 6/ svěš - je a/dobrá zpráva, b/povadlá ratolest, c/tchýně
- 7/ trošt - je a/útěcha, naděje, b/veřejná ochutnávka vín, c/trojnožka v otevřeném ohništi
- 8/ meslo - je a/řemeslo, b/směs tuku a bylin, c/pluh
- 9/ pihva - je a/bradavice, b/fíkovník, c/vyvržení zvěřiny tesákem

Správné odpovědi najdete dále v textu.

Společenská kronika

Blahopřejem našim spoluobčanům, kteří oslavili či záhy oslaví své ~~osmdesáté a další výročí narození~~

Drašnarová Anežka	Nový Hrádek 4	3. 1. 1904
Hartman František	Nový Hrádek 70	4. 2. 1905
Beková Františka	N.Hrádek-Dlouhé 12	9. 2. 1908
Hamerský Josef	N.Hrádek-Rzy 13	17. 2. 1909
Siegel Cyril	Nový Hrádek 106	24. 2. 1911
Dernarová Anna	Nový Hrádek 22	2. 3. 1908
Prouzová Ludmila	Nový Hrádek 110	6. 3. 1909
Drašnar Josef	N.Hrádek-Doly 173	10. 3. 1908
Hromádková Božena	Nový Hrádek 128	10. 3. 1907
Nýčová Růžena	Nový Hrádek 57	18. 3. 1906
Lepšová Anna	Nový Hrádek 89	25. 3. 1910
Cejnarová Anežka	N.Hrádek-Rzy 4	29. 3. 1904
Štěpánová Josefa	Nový Hrádek 111	29. 3. 1911
Smolová Marie	Nový Hrádek-Dlouhé 9	7. 4. 1905
Majdlová Antonie	Nový Hrádek 58	15. 4. 1909
Teichman Karel	Nový Hrádek 273	19. 4. 1896
Balcarová Marie	Nový Hrádek 175	23. 4. 1910

Rozloučili jsme se

Řeháková Marta	Nový Hrádek 87	zemřela 9. 12. 1990
Příbylová Božena	Nový Hrádek 235	9. 12. 1990
Dědková Emilie	Nový Hrádek 211	3. 2. 1991
Lichá Anna	N.Hrádek-Doly 193	9. 2. 1991

Na společnou cestu životem vykročili

Václava Vacková a Aleš Bek dne 15. 2. 1991

Noví občánkové

Hladíková Matie	Nový Hrádek 289	narozená	22.10.1990
Petr Adam Petr Filip	Nový Hrádek 280	narození	18. 2.1991
Lantová Šárka	Nový Hrádek 123	narozená	25. 2,1991

Vyhláška o místních poplatcích

Obecní zastupitelstvo v Novém Hrádku vyhlásilo úplné znění vyhlášky o místních poplatcích ve smyslu Zákona ČNR č.565 ze dne 13. 12. 1990, která byla schválena obecním zastupitelstvem dne 3. 1. 1991. Podle jmenovaného zákona jsou na území obce Nový Hrádek vybírány tyto poplatky:

I. Poplatek za rekreační pobyt

Sazba poplatku za rekreační pobyt činí až 15,-- Kčs za osobu a za každý započatý den. Obecní zastupitelstvo stanovilo sazbu poplatku na 5,-- Kčs za osobu a za každý započatý den pobytu.

II. Poplatek za využívání veřejného prostranství

Sazba poplatku za užívání veřejného prostranství činí až 10,-- Kčs za 1 m² užívaného prostranství a den. Obec může zvýšit sazbu až na její desetinásobek. Obec může stanovit poplatek též paušální částkou. Obecní zastupitelstvo stanovuje sazbu poplatku za užívání veřejného prostranství na 1,-- Kčs za 1 m² a den po 48 hodinách použití veř. prostranství. Za užívání veřejného prostranství k postavení zařízení cirkusů, lunaparků, a jiných atrakcí, prodejních stánků, kiosků a jiných a v jiných odůvodněných případech bude poplatek vybírán paušálně částkou 10,-- Kčs na 1 den a atrakci.

III. Poplatek ze vstupného

Sazba poplatku ze vstupného činí až 30 % z úhrnné částky vybraného vstupného. Obecní zastupitelstvo stanovilo poplatek ve výši 10 % z úhrnné částky vstupného.

IV. Poplatek z ubytovací kapacity v rekreačních zařízeních

Sazba poplatku z ubytovací kapacity v rekreačních a vzdělávacích zařízeních činí až 2,-- Kčs za den za každé lůžko a den bez ohledu na jeho využití. Obecní zastupitelstvo stanovuje poplatek z ubytovací kapacity v rekreačních zařízeních na 1,-- Kčs za lůžko a den.

V. Dislokační poplatek

Sazba poplatku činí až 10 % ročně z částky rovnající se úhradě za užívání prostor /vyhláška 170/90 Sb./ Obecní zastupitelstvo stanovuje poplatek ve výši 5 % z úhrady za užívání prostor.

VI. Poplatek z prodeje alkoholických nápojů a tabákových vyr.

Sazba poplatku činí až 10 % z prodejní ceny těchto výrobků. Obecní zastupitelstvo stanovuje poplatek ve výši 8 %.

Poplatek ze psů byl stanoven samostatnou vyhláškou o místním poplatku ze psů. Sazba poplatku ze psů činí až 1000,-- Kčs ročně za psa. Pro část obce Nový Hrádek se stanoví poplatek z 1 psa na 200,-- Kčs, za druhé a dalšího psa poplatek ve výši 300,-- Kčs.

Pro část obce Krahulčí, Dlouhé a Rzy, pro okrajové části obce, tj. Doly, Končiny, se stanovuje roční poplatek za 1 psa 120,-- Kčs.

Celkové znění vyhlášky o místních poplatcích a vyhlášky o místním poplatku ze psů, si můžete přečíst ve vývěsní skřínce na náměstí, která je k těmto účelům určena.

Minule jsem vám slíbila, že vás budu seznamovat s různými bezmasými jídly. Dnes vám nabídnu celý bezmasý oběd.

Hrstková polévka

60 g hrachu, 50 g čočky, 60 g fazolí, 1,5 l vody, 50 g krup, 150 g kořenové zeleniny, 1 velká cibule, 20 g másla

Luštěniny namočíme do studené vody, nejlépe přes noc. Druhý den dolijeme vodu, přidáme kroupy, na nudličky nakrájenou zeleninu a cibuli, a vše vaříme až doměkka. Hotovou polévku podle chuti osolíme a okořeníme majoránkou. Nakonec mecháme rozpustit máslo na povrchu polévky.

Fazolové lusky s česnekem

800 g fazolových lusků /či konzerva/, 80 g rostlinného oleje, petrželka, 4 stroužky česneku, 2 dl strouhanky, 30 g másla na její osmažení. Z fazolových lusků odkrájíme ~~špičky~~ špičky a osmažíme je na pánvi na části oleje. Konzervované necháme odkapat. Přidáme trochu vody, dusíme, až změknou. Mezitím nakrájíme česnek a petrželku. Zapékací misku vymastíme olejem, střídavě plníme vrstvami fazolí a strouhanky smíchané s petrželkou a česnekem. Zapečeme ve středně horké troubě - asi 20 min. Podáváme s chlebem.

Nudle s ořechy jako zákusek

500 g širokých nudlí, 80 g jader vlašských ořechů, sůl, voda, 80 g cukru, 80 g másla

Těstoviny uvaříme doměkka v mírně osolené vodě, propláchneme čistou vodou. Na talíři nudle posypeme mletými ořechy, cukrem a polijeme rozpuštěným máslem.

Vyhodnocení testu - správné odpovědi jsou -

1c, 2a, 3a, 4c, 5b, 6c, 7a, 8c, 9b

PODĚKOVÁNÍ - VÝZVY - PROSBY - POZVÁNÍ - PODĚKOVÁNÍ - VÝZVY - P

Děkujeme manželům Dismanovým za zapůjčení četných ručně psaných i tištěných textů o minulosti Nového Hrádku a hradu Frymburku, a též za všestrannou pomoc při organizaci Frymburských slavností.

Děkujeme v.d. Velorex za šlechetný příspěvek 2 000,-- Kčs na stravování doberovolných pracovníků na hradě.

Děkujeme všem občanům, kteří se podílejí na organizaci Frymburských slavností a pracovního léta. Výslovné poděkování patří ženám, které budou připravovat oblečení pro doprovod a čeleď hradního pána, protože se jedná o netypickou práci s různým neobvyklým materiálem.

Vyzýváme vás, kteří byste se v červenci chtěli osobně zúčastnit prací na hradě, abyste laskavě zaslali své jméno, adresu, číslo OP /kvůli pojištění/, a termín, kdy máte volno, panu Karlu Dismanovi, Rokolská 126, Nový Hrádek.

Zveme vás na tyto pořady:

27. 4. v 18.30 hod. se v restauraci /změna - ve staré škole bychom se nevešli/ koná beseda s RNDr. Jiřím Grygarem O VESMÍRU, ale nejen o něm.

28. 4. v 13.30 v kině začíná rockový poem ANEŽČINA CESTA, s oblíbenou herečkou Marií Pištěkovou. Pořádá ČSL a farní úřad.

7. 5. v 18.30 se opět v restauraci sejdeme s ing. Josefem Vágnerem, zakladatelem safari ve Dvoře Králové nad Labem. Povídat si budeme nejen o lovu divokých zvířat, ale též o Africe, Asii, o naší politice a vůbec o všem, co vás bude zajímat.

Vyzývám znovu naše starší spoluobčany, pamětníky "starých dobrých časů", aby zapátrali ve vzpomínkách na své dětství a mládí, a napsali nám o tom, jak se dříve slavily různé svátky, střídání ročních dob, jaké zvyky se vázaly ke křtům, svatbám, pohřbům, ale též např. k setí či sklizni obilí.

Z vašich příspěvků bych ráda sestavila poslední letošní FO před koncem roku. Pomozte mi, prosím.

Pro tentokrát se s vámi loučí redakční rada, ve složení J.Ptáčková, J.Hlaváček, V.Ptáček.II.číslo FO vychází v dubnu 1991 reg.číslo je 44/91. Cena jednoho výtisku - 3,-- Kčs.